

Διερεύνηση αντιλήψεων και στάσεων της πανεπιστημιακής κοινότητας του ΠΑΔΑ για τους/τις Φοιτητές/ήτριες με Αναπηρία: Παρουσίαση αποτελεσμάτων έρευνας

Κωνσταντίνα Βασιλείου, Κατερίνα Μανιαδάκη, Χάρης Ασημόπουλος

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΣΔΟΚΕ, ΠΑΔΑ

Εργαστήριο Συμβουλευτικής, Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και Κοινοτικών Παρεμβάσεων (ΕΣΥΨΥΚΟΠ)

<https://lab-socialwork.uniwa.gr/>

Πράξη «ΠΡΟΣΒΑΣΗ»: Υποστήριξη παρεμβάσεων κοινωνικής μέριμνας φοιτητών ΠΑΔΑ

Απολογιστική ημερίδα, 22 Σεπτεμβρίου 2023

www.prosvasi.gr

Βασικά εισαγωγικά στοιχεία

- ✓ Η αναπηρία προκύπτει από την **αλληλεπίδραση** μεταξύ των ατόμων με βλάβη και εμπόδια που σχετίζονται **με το περιβάλλον** και τις **κοινωνικές στάσεις** και **συμπεριφορές** (Διεθνής Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, 2006)
- ✓ Αν και υπάρχει κάποια βελτίωση (Hannon, 2007), εξακολουθούν να καταγράφονται **αρνητικές κοινωνικές, προκατάληψη** και **στιγματισμός** (π.χ., Angermeyer & Dietrich, 2006; Deal, 2007; Hein et al., 2011).
- ✓ Το στίγμα (Goffman, 2009) και η προκατάληψη (Allport, 1954) προκύπτουν από **ελλιπή γνώση** και **πληροφόρηση** και την υιοθέτηση **στερεοτύπων** → **συμπεριφορές διάκρισης**. Λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση → εμπόδια την ισότιμη πρόσβασή στην κοινωνική ζωή και τα κοινωνικά αγαθά → εκπαίδευση, εργασία και υπηρεσίες υγείας → μεγαλύτερος κίνδυνος για **κοινωνικό αποκλεισμό** και **φτώχεια** (Eurostat, 2021).
- ✓ Χαμηλή ποιότητα ζωής & αίσθημα ευεξίας, υψηλά επίπεδα ψυχολογικής καταπόνησης (Krnjacki, et al., 2018), κοινωνική απομόνωση & μοναξιά (Emerson et al., 2021)

Ερευνητικοί στόχοι

Οι στόχοι της μελέτης:

- ✓ η διερεύνηση και καταγραφή των στάσεων και των αντιλήψεων της Πανεπιστημιακής κοινότητας για τους φοιτητές/ήτριες με αναπηρία
- ✓ η διερεύνηση τυχόν αλλαγών υπό το φως λειτουργίας της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ και των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της Πανεπιστημιακής κοινότητας

Μεθοδολογία Έρευνας

Ερευνητικό σχέδιο: Επαναλαμβανόμενη έρευνα επισκόπησης

Χρονική στιγμή I: Σεπτέμβριος & Οκτώβριος 2022

Χρονική στιγμή II: Μάιος & Ιούνιος 2023

Ερευνητικοί πληθυσμοί:

Φοιτητές/ήτριες του ΠΑΔΑ (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, υποψήφιοι διδάκτορες)

Διδακτικό προσωπικό (τακτικό και έκτακτο)

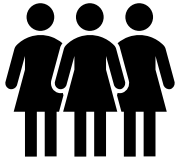
Διοικητικό προσωπικό

Διαδικτυακή χορήγηση ερωτηματολογίου

freeonlinesurveys

Έγκριση από ΕΗΔΕ, ΠΑΔΑ (αριθμός πρωτοκόλλου: 61419/04-07-2022)

Εργαλεία Συλλογής Δεδομένων

Κοινωνικο- δημογραφικά στοιχεία

- Ερωτήσεις για τη συλλογή κοινωνιο-δημογραφικών δεδομένων
- Προσαρμογή ερωτήσεων στους ερευνητικούς πληθυσμούς
- Ερωτήσεις για τη σχέση του συμμετέχοντα με την αναπηρία
(α) ύπαρξη ατόμου με αναπηρία στον κοινωνικό κύκλο
(β) ύπαρξη αναπηρίας στον ίδιο τον εθελοντή

Κλίμακες μέτρησης στάσεων

- Κλίμακα Αλληλεπίδρασης με Άτομα με Αναπηρία (ΚΑΑΑ)
- Πολυδιάστατη Κλίμακα Απόψεων (ΠΚΑ) για Άτομα με Αναπηρία

Στάσεις & γνώσεις για τους Φοιτητές/ήτριες με Αναπηρία

- Ερωτηματολόγιο Στάσεων και Γνώσεων των Πανεπιστημιακών Δασκάλων Απέναντι στους Φοιτητές/ήτριες με Αναπηρία
- Μεταφράστηκε και προσαρμόστηκε στην ελληνική πραγματικότητα από τους ερευνητές
- Οι ερωτήσεις προσαρμόστηκαν για χρήση με το διοικητικό προσωπικό

Αφορούν και τους 3 ερευνητικούς πληθυσμούς

Αφορά μόνο το διδακτικό & διοικητικό προσωπικό

Κλίμακα Αλληλεπίδρασης με Άτομα με Αναπηρία (ΚΑΑΑ)

- Μετράει δυσφορία/δυσανασχέτηση στην αλληλεπίδραση με άτομα με αναπηρία (Gething & Wheeler, 1992; Gething, 1992)
- Έχει μεταφραστεί & σταθμιστεί σε ελληνικό δείγμα επαγγελματιών υγείας & μελών του γενικού πληθυσμού (Bania et al., 2021)
- 20 στοιχεία; 6-βάθμια κλίμακα, 1 = διαφωνώ πάρα πολύ, 6 = Συμφωνώ πάρα πολύ
- Υψηλά σκορ υποδεικνύουν αρνητικές στάσεις

Παραδείγματα στοιχείων της κλίμακας

- *Νιώθω απογοητευμένος/η επειδή δεν ξέρω πώς να βοηθήσω*
- *Η επαφή με ένα άτομο με αναπηρία μου θυμίζει πόσο τρωτός/ή είμαι*
- *Νιώθω ότι έχω άγνοια για τα άτομα με αναπηρία*

Πολυδιάστατη Κλίμακα Απόψεων (ΠΚΑ) για Φοιτητές/ήτριες με Αναπηρία

Πρωτότυπη κλίμακα → στάσεις απέναντι στα άτομα με αναπηρία (Findler et al., 2007)

(α) συναίσθημα (16 στοιχεία) π.χ. φόβος, ηρεμία

(β) γνωσθήματα/πεποιθήσεις (10 στοιχεία), π.χ. Αυτός θα χαρεί που με γνώρισε

(γ) συμπεριφορές (8 στοιχεία), π.χ. Να σηκωθεί και να φύγει

Χρήσης βινιέτας → υποθετικό σενάριο επαφής με άτομο με κινητική αναπηρία

Έχει μεταφραστεί & σταθμιστεί σε ελληνικό δείγμα φοιτητών (Govina et al., 2020)

4-βάθμια κλίμακα, 1 = Καθόλου πιθανό, 6 = Πάρα πολύ πιθανό

- Προσαρμογή του υποθετικού σεναρίου στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου με «πρωταγωνιστές» φοιτητές
- Προσθήκη 2 υποθετικών σεναρίων που αναπαριστούν (α) νευροαναπτυξιακή διαταραχή και (β) ψυχική αναπηρία
- Τυχαιοποίηση των υποθετικών σεναρίων μεταξύ-των-υποκειμένων

Βινιέτα Φοιτητή με **Κινητική Αναπηρία**

Φανταστείτε την εξής κατάσταση: Ο Μιχάλης πήγε με ορισμένους/ες συμφοιτητές και συμφοιτήτριές του για φαγητό στο εστιατόριο του Πανεπιστημίου. Λίγο αργότερα, μπαίνει στο εστιατόριο ο Γιώργος, ο οποίος κινείται με αναπηρικό αμαξίδιο, και κάθεται με την παρέα του Μιχάλη. Ο Γιώργος είναι φίλος ενός από τα μέλη της παρέας αλλά ο Μιχάλης δεν τον γνωρίζει. Ο κοινός γνωστός συστήνει το Γιώργο στο Μιχάλη και στην υπόλοιπη παρέα. Μετά από λίγο όμως, καθώς η ώρα είχε ήδη περάσει, η παρέα διαλύεται και όλοι φεύγουν. Μένει μόνο ο Μιχάλης με το Γιώργο, καθώς ο Μιχάλης πρέπει να περιμένει 15 λεπτά μέχρι να έρθει το λεωφορείο του για να επιστρέψει στο σπίτι του.

Βινιέτα Φοιτητή με Νευροαναπτυξιακή Διαταραχή

Περίπτωση φοιτητή με **Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ)**

Φανταστείτε την εξής κατάσταση: Στο αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου έχει ξεκινήσει το μάθημα, το οποίο όμως διακόπτει διαρκώς ο Γιώργος, καθώς πετάγεται χωρίς να ζητήσει το λόγο και σχολιάζει τα λεγόμενα της καθηγήτριας. Είναι ιδιαίτερα κινητικός στη θέση του και βγαίνει κάθε τόσο από το αμφιθέατρο για λίγα λεπτά. Πολλές φορές κάνει ερωτήσεις για θέματα στα οποία έχει ήδη δοθεί η απάντηση. Όταν

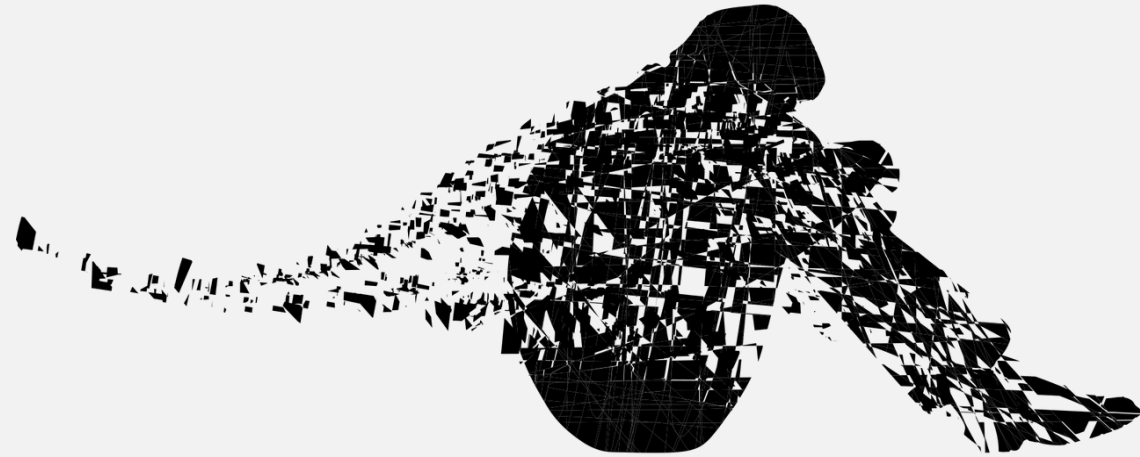
ο διπλανός του, ο Μιχάλης, του ζητά να κάνει ησυχία, του απαντά απότομα ότι δεν καταλαβαίνει τι ακριβώς τον ενοχλεί. Πριν τελειώσει το μάθημα, ενημερώνει την καθηγήτρια παρουσία όλων ότι στις επερχόμενες εξετάσεις έχει δικαίωμα να εξεταστεί προφορικά. Στη συνέχεια, το μάθημα τελειώνει και το αμφιθέατρο αδειάζει. Ο Μιχάλης μένει μόνος του με το Γιώργο, καθώς και οι δύο πρέπει να περιμένουν εκεί για 15 λεπτά μέχρι το επόμενο μάθημά τους.

Βινιέτα Φοιτητή με Ψυχική Αναπηρία/Διαταραχή

Περίπτωση φοιτητή με **Ψύχωση**

Φανταστείτε την εξής κατάσταση: Ο Μιχάλης πήγε με ορισμένους/ες συμφοιτητές και συμφοιτήτριές του για φαγητό στο εστιατόριο του Πανεπιστημίου. Λίγο αργότερα, μπαίνει στο εστιατόριο ένας συμφοιτητής τους, ο Γιώργος, που είχαν να τον δουν πολύ καιρό και κάθεται μαζί τους. Ο Μιχάλης είχε μάθει από μία άλλη συμφοιτήτριά τους ότι ο Γιώργος πριν τρεις μήνες άρχισε να αποφεύγει τις συναναστροφές με άλλους, δεν έβγαινε από το σπίτι του, είχε φοβίες που τον κρατούσαν ξύπνιο, μίλαγε και απαντούσε μόνος του λέγοντας παράξενα πράγματα, θύμωνε εύκολα με τους δικούς του χωρίς λόγο, φώναζε και έλεγε βωμολοχίες. Μετά από λίγο όμως, καθώς η ώρα είχε ήδη περάσει, η παρέα διαλύεται και όλοι φεύγουν. Μένει ο Μιχάλης μόνος του με το Γιώργο, καθώς ο Μιχάλης πρέπει να περιμένει 15 λεπτά μέχρι να έρθει το λεωφορείο του για να επιστρέψει στο σπίτι του

Συμμετοχή εθελοντών στην έρευνα

Φοιτητές/ήτριες

- Χρονική στιγμή I: **$N = 544$**
- Χρονική στιγμή II: **$N = 139$**

Διδακτικό προσωπικό

- Χρονική στιγμή I: **$N = 92$**
- Χρονική στιγμή II: **$N = 22$**

Αξιοποιήσιμα ερωτηματολόγια

Διοικητικό προσωπικό

- Χρονική στιγμή I: **$N = 17$**
- Χρονική στιγμή II: **$N = 6$**

Χαρακτηριστικά Δείγματος Φοιτητών/ητριών

Γυναίκες: 387 (71.1%)

Άνδρες: 141 (25.9%)

Ηλικία

Επικρατούσα τιμή: 18 έτη

Διάμεσος: 21 έτη

Άγαμοι: 346 (63.6%)

Σε σχέση χωρίς συμβίωση: 81 (14.9%)

Εργαζόμενοι: 249 (45.8%)

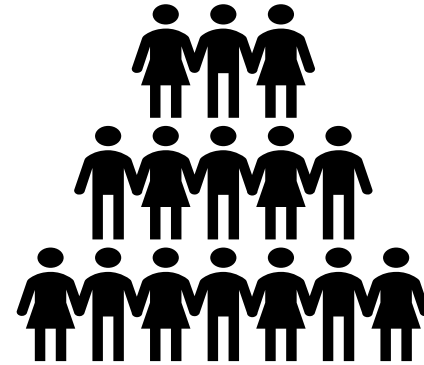
Περιστασιακά εργαζόμενοι: 89 (16.4%)

Μη εργαζόμενοι: 205 (37.7%)

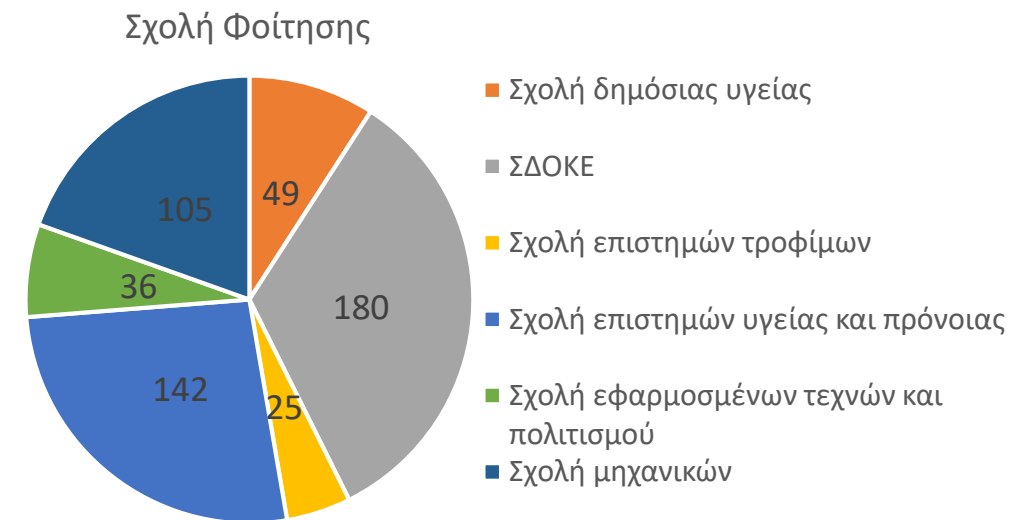
Άτομο με Αναπηρία στον κοινωνικό κύκλο του εθελοντή: 249 (45.8%)

Αυτό-αναφερόμενη αναπηρία στον/στην ίδιο/α: 82 (15.1%)

Παρακολούθηση δράσης ενημέρωσης & ευαισθητοποίησης: 37 (6.8%)

Προπτυχιακοί φοιτητές/ήτριες: 429 (78.9%)

Χρονική Στιγμή I, N = 544

Κλίμακα Αλληλεπίδρασης με Άτομα με Αναπηρία: Παραγοντική Ανάλυση

Εξηγούμενη διακύμανση = 54.9%

Διερευνητική Ανάλυση Παραγόντων

Παράγοντες (ιδιοτιμή > 1)	# στοιχείων	Δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας
I: Δυσφορία απέναντι στα Άτομα με Αναπηρία	6	Cronbach's α = 0.827
II: Ευαλωτότητα απέναντι στα Άτομα με Αναπηρία	5	Cronbach's α = 0.714
III: Στεναχώρια απέναντι στα Άτομα με Αναπηρία	2	Spearman-Brown coefficient = 0.677
IV: Έλλειψη γνώση για τα Άτομα με Αναπηρία	2	Spearman-Brown coefficient = 0.592
V: Προσωποποίηση του Ατόμου με Αναπηρία	2	Spearman-Brown coefficient = 0.358

Δείκτης Keiser-Meyer-Olkin = 0.895

Bartlett's test of sphericity, $p < 0.001$

Περιστροφή Varimax

Principal components extracted

Χρονική Στιγμή I, N = 544

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ I

	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
17. Φοβάμαι να κοιτάξω το άτομο απευθείας στο πρόσωπο	1.83 (1.31)	0.793
9. Νιώθω άβολα και δυσκολεύομαι να χαλαρώσω (μαζί τους)	2.29 (1.40)	0.753
18. Έχω την τάση να κάνω μόνο σύντομες επαφές (μαζί τους) και να τις τελειώνω όσο το δυνατόν γρηγορότερα	1.89 (1.23)	0.704
12. Νιώθω ανασφαλής γιατί δεν ξέρω πώς να φερθώ	2.85 (1.50)	0.672
16. Νιώθω υπερβολικά άβολα επειδή εγώ δεν έχω αναπηρία	1.78 (1.11)	0.644
11. Δεν μπορώ να αποφύγω να μην τους κοιτάζω επίμονα	1.84 (1.10)	0.593

Δυσφορία απέναντι στα Άτομα με Αναπηρία

Ευαλωτότητα
απέναντι στα
Άτομα με
Αναπηρία

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ II

	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
7. Νιώθω ευγνώμων που δεν είμαι σε αυτή τη θέση	4.72 (1.45)	0.793
20. Τρέμω στη σκέψη ότι θα μπορούσα να καταλήξω έτσι	3.58 (1.71)	0.723
4. Η επαφή με ένα άτομο με αναπηρία μου θυμίζει πόσο τρωτός/ή είμαι	3.93 (1.64)	0.624
5. Αναρωτιέμαι πώς θα ένιωθα εγώ αν είχα αυτήν την αναπηρία	4.60 (1.34)	0.562
13. Θαυμάζω την ικανότητά τους να τα βγάζουν πέρα	5.41 (0.97)	0.475

Στεναχώρια απέναντι
στα Άτομα με Αναπηρία

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ III

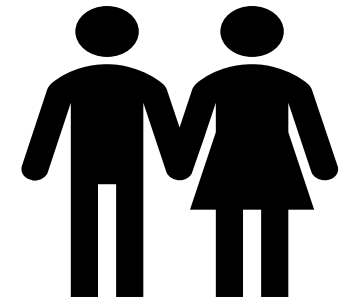
	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
3. Νιώθω απογοητευμένος επειδή δεν ξέρω πώς να βοηθήσω	4.43 (1.34)	0.786
2. Με πληγώνει όταν θέλουν να κάνουν κάτι και δεν μπορούν	5.02 (1.18)	0.770

Χρονική Στιγμή I, N = 544

Κλίμακα Μέτρησης: 1 = Διαφωνώ πάρα πολύ; 6 = Συμφωνώ πάρα πολύ

Η Επίδραση του Φύλου

Μεταβλητές	Φύλο		Στατιστικός έλεγχος διαφοράς
	Γυναίκες (n = 387)	Άνδρες (n = 140)	
Δυσφορία	2.04 (0.89)	2.25 (1.09)	Αποτέλεσμα Welch's $t(210,79) = 2.04$ $p = 0.043$
Ευαλωτότητα	4.48 (0.93)	4.49 (1.05)	$t(525) = 0.007$ $p > 0.05$
Στεναχώρια	4.88 (0.98)	4.36 (1.23)	Welch's $t(206,21) = 4.52$ $p < 0.001$

- ✓ Οι γυναίκες δυσφορούν λιγότερο σε σύγκριση με τους άνδρες όταν έρχονται σε επαφή με ένα άτομο με αναπηρία
- ✓ Οι γυναίκες στεναχωριούνται περισσότερο από τους άνδρες
- ✓ Οι άνδρες και οι γυναίκες δεν διαφέρουν ως προς την ευαλωτότητα που βιώνουν

Η Επίδραση της Οικειότητας / Εγγύτητας με την Αναπηρία

Μεταβλητές	Ύπαρξη Ατόμου με Αναπηρία στο κοινωνικό περιβάλλον		Στατιστικός έλεγχος διαφοράς
	Ναι (n = 248)	Όχι (n = 277)	
Δυσφορία	1.91 (0.85)	2.25 (1.01)	Αποτέλεσμα Welch's $t(521,19) = 4.23$ $p < 0.001$
Ευαλωτότητα	4.35 (1.05)	4.52 (0.93)	Welch's $t(496.53) = 1.94$ $p = 0.052$
Στεναχώρια	4.72 (1.10)	4.74 (1.07)	$t(523) = 0.28$ $p > 0.05$
	Ύπαρξη αναπηρίας στον ίδιο τον συμμετέχοντα		
	Ναι (n = 81)	Όχι (n = 453)	
Δυσφορία	1.89 (0.95)	2.13 (0.95)	$t(532) = 2.05$ $p = 0.04$
Ευαλωτότητα	4.10 (1.15)	4.53 (0.93)	Welch's $t(99.26) = 3.17$ $p = 0.002$
Στεναχώρια	4.66 (1.25)	4.75 (1.03)	Welch's $t(100.27) = 0.66$ $p > 0.05$

Οι εθελοντές που έχουν στον κοινωνικό τους κύκλο άτομο με αναπηρία ή αυτό-προσδιορίζονται ως άτομο με αναπηρία βιώνουν **λιγότερη δυσφορία** και νιώθουν **λιγότερο τρωτοί** απέναντι σε ένα άτομο με αναπηρία σε σχέση με τους φοιτητές που δεν έχουν αναπηρία οι ίδιοι ή κάποιον με αναπηρία στον κοινωνικό τους κύκλο

Καμία άλλη σημαντική επίδραση από άλλες μεταβλητές

Χρονική Στιγμή I, N = 544

Κλίμακα Μέτρησης: 1 = Διαφωνώ πάρα πολύ; 6 = Συμφωνώ πάρα πολύ

Διερευνητική Ανάλυση Παραγόντων

Παράγοντες (ιδιοτιμή > 1)	# στοιχείων	Δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας
I: Πεποιθήσεις προσέγγισης του Φοιτητή με Αναπηρία	10	Cronbach's $\alpha = 0.936$
II: Συμπεριφορές αποφυγής του Φοιτητή με Αναπηρία	5	Cronbach's $\alpha = 0.864$
III: Συναισθήματα γαλήνης & ηρεμίας	3	Cronbach's $\alpha = 0.912$
IV: Συναισθήματα ενοχής & ντροπής	4	Cronbach's $\alpha = 0.707$
V: Συναισθήματα θλίψης & φόβου	2	Spearman-Brown coefficient = 0.727

Δείκτης Keiser-Meyer-Olkin = 0.914
Bartlett's test of sphericity, $p < 0.001$
Περιστροφή Varimax
Principal components extracted

Εξηγούμενη διακύμανση = 65.9%

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
3. Μπορεί να ταιριάζουμε σαν άνθρωποι	2.77 (0.97)	0.829
7. Μπορώ να συζητήσω με αυτόν πράγματα κοινού ενδιαφέροντος	2.88 (0.93)	0.823
4. Αυτός μοιάζει φιλικός	2.84 (0.97)	0.808
2. Αυτός φαίνεται ένα εντάξει άτομο	2.76 (0.94)	0.780
9. Γιατί να μη γνωρίσω αυτόν καλύτερα;	3.01 (0.88)	0.771
8. Μπορώ να κάνω αυτόν να αισθανθεί πιο άνετα	2.97 (0.84)	0.770
5. Μου αρέσει να συναντώ νέους ανθρώπους	2.85 (0.93)	0.760
6. Αυτός θα χαρεί που με γνώρισε	2.55 (0.95)	0.719
1. Αυτός φαίνεται ενδιαφέρων	2.60 (0.94)	0.704
10. Αυτός θα το εκτιμούσε εάν άρχιζα μαζί του μια συνομιλία	2.99 (0.89)	0.677

**Πεποιθήσεις
προσέγγισης του
φοιτητή με αναπηρία**

**Συμπεριφορές
αποφυγής του φοιτητή
με αναπηρία**

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
2. Να σηκωθεί και να φύγει	2.11 (0.96)	0.846
1. Να απομακρυνθεί	2.39 (0.93)	0.815
5. Να βρει μια δικαιολογία και να φύγει	2.45 (0.98)	0.796
3. Να διαβάσει εφημερίδα ή να μιλήσει στο κινητό	2.72 (0.97)	0.741
6. Να πάει σε άλλο τραπέζι	1.93 (0.96)	0.672

Χρονική Στιγμή Ι, N = 544

Κλίμακα Μέτρησης: 1 = Καθόλου πιθανό; 4 = Πάρα πολύ πιθανό

Κλίμακα Μέτρησης: 1 = Καθόλου πιθανό; 4 = Πάρα πολύ πιθανό

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
Γαλήνη	1.76 (0.88)	0.801
Ηρεμία	1.96 (0.91)	0.800
Χαλάρωση	1.92 (0.88)	0.796

**Συναισθήματα
γαλήνης & ηρεμίας**

**Συναισθήματα
ενοχής & ντροπής**

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
Ενοχή	1.94 (1.02)	0.755
Ντροπή	1.90 (0.96)	0.688
Συστολή	2.22 (0.94)	0.679
Νευρικότητα	2.67 (0.97)	0.580

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ	Μ.Τ. (Τ.Α.)	Φορτίσεις
Κατάθλιψη	1.62 (0.83)	0.862
Φόβος	1.89 (0.91)	0.717

**Συναισθήματα
θλίψης & φόβου**

Χρονική Στιγμή I, N = 544

Η επίδραση του είδους της αναπηρίας (ή διαταραχής)

Μεταβλητές	Υποθετικό σενάριο αναπηρίας φοιτητή			Στατιστικός έλεγχος
	Σ1: Κινητική Αναπηρία (n = 212)	Σ2: ΔΕΠ-Υ (n = 153)	Σ3: Ψύχωση (n = 179)	Αποτέλεσμα
I: Πεποιθήσεις προσέγγισης του Φοιτητή με Αναπηρία	3.28 (0.52)	2.37 (0,79)	2.67 (0.64)	$F(2,537) = 94.82; p < 0.001$ Games-Howell post-hoc comparison $\Sigma 1 \neq \Sigma 2, \Sigma 1 \neq \Sigma 3, \Sigma 2 \neq \Sigma 3;$ all $p < 0.001$
II: Συμπεριφορές αποφυγής του Φοιτητή με Αναπηρία	2.04 (0.72)	2.64 (0.78)	2.43 (0.71)	$F(2,533) = 31.059; p < 0,001$ Bonferroni post-hoc comparison $\Sigma 1 \neq \Sigma 2; p < 0.001$ $\Sigma 1 \neq \Sigma 3; p < 0.001$ $\Sigma 2 \neq \Sigma 3; p = 0.035$

- ✓ Λιγότερο πιθανό να υπάρξουν **πεποιθήσεις προσέγγισης** προς τον φοιτητή με ΔΕΠ-Υ, ακολουθούμενος από τον φοιτητή με ψύχωση και στην συνέχεια τον φοιτητή με κινητική αναπηρία
- ✓ Περισσότερο πιθανό να υπάρξουν συμπεριφορές αποφυγής προς τον φοιτητή με ΔΕΠ-Υ, ακολουθούμενος από τον φοιτητή με ψύχωση και στην συνέχεια τον φοιτητή με κινητική αναπηρία

Χρονική Στιγμή I, N = 544

Κλίμακα Μέτρησης: 1 = Καθόλου πιθανό; 4 = Πάρα πολύ πιθανό

Η επίδραση του είδους της αναπηρίας (ή διαταραχής) (2)

Μεταβλητές	Υποθετικό σενάριο αναπηρίας φοιτητή			Στατιστικός έλεγχος Αποτέλεσμα
	Σ1: Κινητική Αναπηρία (n = 212)	Σ2: ΔΕΠ-Υ (n = 153)	Σ3: Ψύχωση (n = 179)	
III: Συναισθήματα γαλήνης & ηρεμίας	2.27 (0.81)	1.54 (0.71)	1.67 (0.71)	$F(2,535) = 50.768; p < 0.001$ Bonferroni post-hoc comparison $\Sigma 1 \neq \Sigma 2; p < 0.001$ $\Sigma 1 \neq \Sigma 3; p < 0.001$ $\Sigma 2 = \Sigma 3; p = 0.353$
IV: Συναισθήματα ενοχής & ντροπής	2.05 (0.67)	2.43 (0.77)	2.19 (0.68)	$F(2,537) = 12.701; p < 0.001$ Bonferroni post-hoc comparison $\Sigma 1 \neq \Sigma 2; p < 0.001$ $\Sigma 1 = \Sigma 3; p = 0.138$ $\Sigma 2 \neq \Sigma 3; p = 0.008$
V: Συναισθήματα θλίψης & φόβου	1.63 (0.74)	1.78 (0.87)	1,93 (0.75)	$F(2,536) = 7.067; p < 0.001$ Bonferroni post-hoc comparison $\Sigma 1 = \Sigma 2; p = 0.256$ $\Sigma 1 \neq \Sigma 3; p < 0.001$ $\Sigma 2 = \Sigma 3; p = 0.217$

Χρονική Στιγμή I, N = 544

Κλίμακα Μέτρησης: 1 = Καθόλου πιθανό; 4 = Πάρα πολύ πιθανό

Η επίδραση του είδους της αναπηρίας (ή διαταραχής) (2 - συνέχεια)

- ✓ Λιγότερο πιθανό να δημιουργηθούν συναισθήματα **γαλήνης & ηρεμίας** απέναντι στον φοιτητή με ΔΕΠ-Υ σε σχέση με το φοιτητή με κινητική αναπηρία
- ✓ Λιγότερο πιθανό να δημιουργηθούν συναισθήματα **γαλήνης & ηρεμίας** απέναντι στον φοιτητή με ψύχωση σε σχέση με το φοιτητή με κινητική αναπηρία

- ✓ Περισσότερο πιθανό να δημιουργηθούν συναισθήματα **ενοχής & ντροπής** απέναντι στον φοιτητή με ΔΕΠ-Υ (α) τόσο σε σχέση με το φοιτητή με κινητική αναπηρία, (β) όσο και σε σχέση με τον φοιτητή με ψύχωση

Μεταβλητές	Υποθετικό σενάριο αναπηρίας φοιτητή			Στατιστικός έλεγχος Αποτέλεσμα
	Σ1: Κινητική Αναπηρία (n = 212)	Σ2: ΔΕΠΥ (n = 153)	Σ3: Ψύχωση (n = 179)	
III: Συναισθήματα γαλήνης & ηρεμίας	2.27 (0.81)	1.54 (0.71)	1.67 (0.71)	$F(2,535) = 50.768; p < 0.001$ Bonferroni post-hoc comparison $\Sigma 1 \neq \Sigma 2; p < 0.001$ $\Sigma 1 \neq \Sigma 3; p < 0.001$ $\Sigma 2 = \Sigma 3; p = 0.353$
IV: Συναισθήματα ενοχής & ντροπής	2.05 (0.67)	2.43 (0.77)	2.19 (0.68)	$F(2,537) = 12.701; p < 0.001$ Bonferroni post-hoc comparison $\Sigma 1 \neq \Sigma 2; p < 0.001$ $\Sigma 1 = \Sigma 3; p = 0.138$ $\Sigma 2 \neq \Sigma 3; p = 0.008$
V: Συναισθήματα θλίψης & φόβου	1.63 (0.74)	1.78 (0.87)	1,93 (0.75)	$F(2,536) = 7.067; p < 0.001$ Bonferroni post-hoc comparison $\Sigma 1 = \Sigma 2; p = 0.256$ $\Sigma 1 \neq \Sigma 3; p < 0.001$ $\Sigma 2 = \Sigma 3; p = 0.217$

- ✓ Περισσότερο πιθανό να δημιουργηθούν συναισθήματα **θλίψης & φόβου** απέναντι στον φοιτητή με ψύχωση σε σχέση με το φοιτητή με κινητική αναπηρία

Η Επίδραση του Φύλου

Μεταβλητές	Φύλο		Στατιστικός έλεγχος διαφοράς
	Γυναίκες (n = 387)	Άνδρες (n = 141)	
Συναισθήματα γαλήνης & ηρεμίας	1.80 (0.77)	2.02 (0.91)	Αποτέλεσμα $t(520) = 2.728$ $p = 0.007$
Συναισθήματα ενοχής & ντροπής	2.27 (0.70)	2.05 (0.74)	$t(522) = 3.070$ $p = 0.001$
Συναισθήματα θλίψης & φόβου	1.82 (0.79)	1.64 (0.77)	$t(521) = 2.350$ $p = 0.019$

- ✓ Οι γυναίκες θεωρούν λιγότερο πιθανά **συναισθήματα γαλήνης & ηρεμίας** απέναντι στον φοιτητή με αναπηρία σε σχέση με τους άνδρες
- ✓ Οι γυναίκες θεωρούν περισσότερο πιθανά **συναισθήματα ενοχής & ντροπής** καθώς και **θλίψης & φόβου** απέναντι στον φοιτητή με αναπηρία σε σχέση με τους άνδρες

Καμία άλλη σημαντική επίδραση από άλλες μεταβλητές

Χρονική Στιγμή I, N = 544

Κλίμακα Μέτρησης: 1 = Καθόλου πιθανό; 4 = Πάρα πολύ πιθανό

Βασικές συμπερασματικές παρατηρήσεις

- ✓ Οι **γυναίκες** φοιτήτριες είχαν **θετικότερες στάσεις** απέναντι στα άτομα με αναπηρία από ότι οι **άνδρες** φοιτητές (λιγότερη δυσφορία/δυσανασχέτηση, περισσότερη συμπόνοια όταν αισθάνονταν ότι δεν μπορούν να βοηθήσουν)
- ✓ Οι συμμετέχοντες που βρίσκονταν **εγγύτερα στην αναπηρία** και ήταν πιο εξοικειωμένοι - είτε λόγω κοντινού προσώπου με αναπηρία είτε λόγω δικής τους αναπηρίας - **είχαν θετικότερες στάσεις** απέναντι στα άτομα με αναπηρία (λιγότερη δυσφορία/δυσανασχέτηση, λιγότερη ευαλωτότητα)
- ✓ Το **είδος της αναπηρίας/διαταραχής** είχε σημαντική επίδραση στις στάσεις του δείγματος. Το σενάριο του φοιτητή με **ΔΕΠ-Υ** προκάλεσε **τη λιγότερο θετική στάση** (ή περισσότερο αρνητική στάση), ακολουθούμενο από το σενάριο του φοιτητή με **ψύχωση**, και τέλος το σενάριο του φοιτητή με την **κινητική αναπηρία**
- ✓ Το φύλο επιδρά σημαντικά στην (αποδιδόμενη) συναισθηματική διάσταση των στάσεων απέναντι σε ένα άτομο με αναπηρία; Οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να αποδώσουν δυσφορικά συναισθήματα (π.χ. φόβος, ενοχή) και λιγότερο πιθανό να αποδώσουν συναισθήματα ηρεμίας & γαλήνης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ!

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ?

kvasileiou@uniwa.gr